

VILANOVA I LA GELTRÚ - CANIGÓ14ª ETAPA : PANTÀ DE SAU (HOSTAL LA RIBA) - RUPIT

20 de novembre 1988

El dia passat varem acabar l'etapa a la resclosa del pantà de Sau; així doncs hauríem de començar la d'avui en aquell punt. Ara bé, el GR, una vegada traspasat el riu Ter precisament per la resclosa del pantà, segueix durant 1.7 km per la carretera que s'enfila cap a l'Hostal de La Riba. Com que caminar un tram tant llarg per asfalt, en pujada i de bon començament, no presenta cap mena d'interès hem decidit neutralitzar-lo amb la qual cosa començarem l'etapa, no a la resclosa, sinó a l'Hostal de La Riba.

Començarem l'etapa d'avui enfilant-nos des del riu Ter fins al capdamunt de la cinglera de Tavertet; d'aquesta manera deixarem Les Guilleries per entrar al Collsacabra. La pujada, tot i ésser una mica fatigosa, ens permetrà gaudir d'unes magnífiques panoràmiques. Així arribarem al bonic poble de Tavertet penjat a la vora del cingle.

A continuació anirem resseguint la vora del cingle fins arribar al gran casal de l'Avenc bastit al principi del segle XVI i que malgrat l'estat d'abandó encara conserva una bella estampa. Tot seguit travessarem el Pla Boixer i d'aquesta manera assolirem el collet de Can Rajols, punt culminant de l'etapa i on trobarem una bonica font. Després, anirem davallant per entremig de faigs i alzines i així arribarem a Rupit, centre i capital del Collsacabra, on finalitzarem l'etapa.

HORARI PREVIST

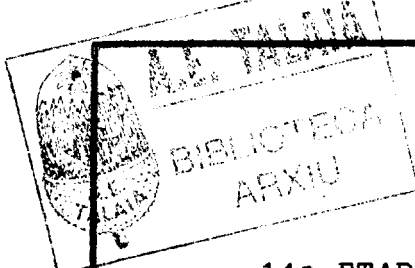
Sortida de la Plaça de l'Estació de Vilanova.	6.30 h
Hostal de La Riba. <u>Esmorzar.</u>	9.30 h
<u>Sortida.</u>	10 h
Tavertet. <u>Reagrupament.</u>	11.15 h
	11.30 h
L'Avenc. <u>Reagrupament.</u>	12.20 h
	12.30 h
Can Rajols. <u>Reagrupament.</u>	13.05 h
	13.20 h
Rupit. <u>Dinar.</u>	14.00 h

OBSERVACIONS

Esmorzarem a l'Hostal de La Riba abans de sortir.

A Tavertet i a Can Rajols hi ha aigua.

Dinarem a Rupit; hi ha restaurants però plens de "guiris".

VILANOVA I LA GELTRÚ - CANIGÓ

14ª ETAPA : PANTÀ DE SAU (HOSTAL LA RIBA) - RUPIT

20 de novembre 1988

El dia passat varem acabar l'etapa a la resclosa del pantà de Sau; així doncs hauríem de començar la d'avui en aquell punt. Ara bé, el GR, una vegada traspasat el riu Ter precisament per la resclosa del pantà, segueix durant 1.7 km per la carretera que s'enfila cap a l'Hostal de La Riba. Com que caminar un tram tant llarg per asfalt, en pujada i de bon començament, no presenta cap mena d'interès hem decidit neutralitzar-lo amb la qual cosa començarem l'etapa, no a la resclosa, sinó a l'Hostal de La Riba.

Començarem l'etapa d'avui enfilant-nos des del riu Ter fins al capdamunt de la cinglera de Tavertet; d'aquesta manera deixarem Les Guilleries per entrar al Collsacabra. La pujada, tot i ésser una mica fatigosa, ens permetrà gaudir d'unes magnífiques panoràmiques. Així arribarem al bonic poble de Tavertet penjat a la vora del cingle.

A continuació anirem resseguint la vora del cingle fins arribar al gran casal de l'Avenc bastit al pricipi del segle XVI i que malgrat l'estat d'abandó encara conserva una bella estampa. Tot seguit travessarem el Pla Boixer i d'aquesta manera assolirem el collet de Can Rajols, punt culminant de l'etapa i on trobarem una bonica font. Després, anirem davallant per entremig de faigs i alzines i així arribarem a Rupit, centre i capital del Collsacabra, on finalitzarem l'etapa.

=====

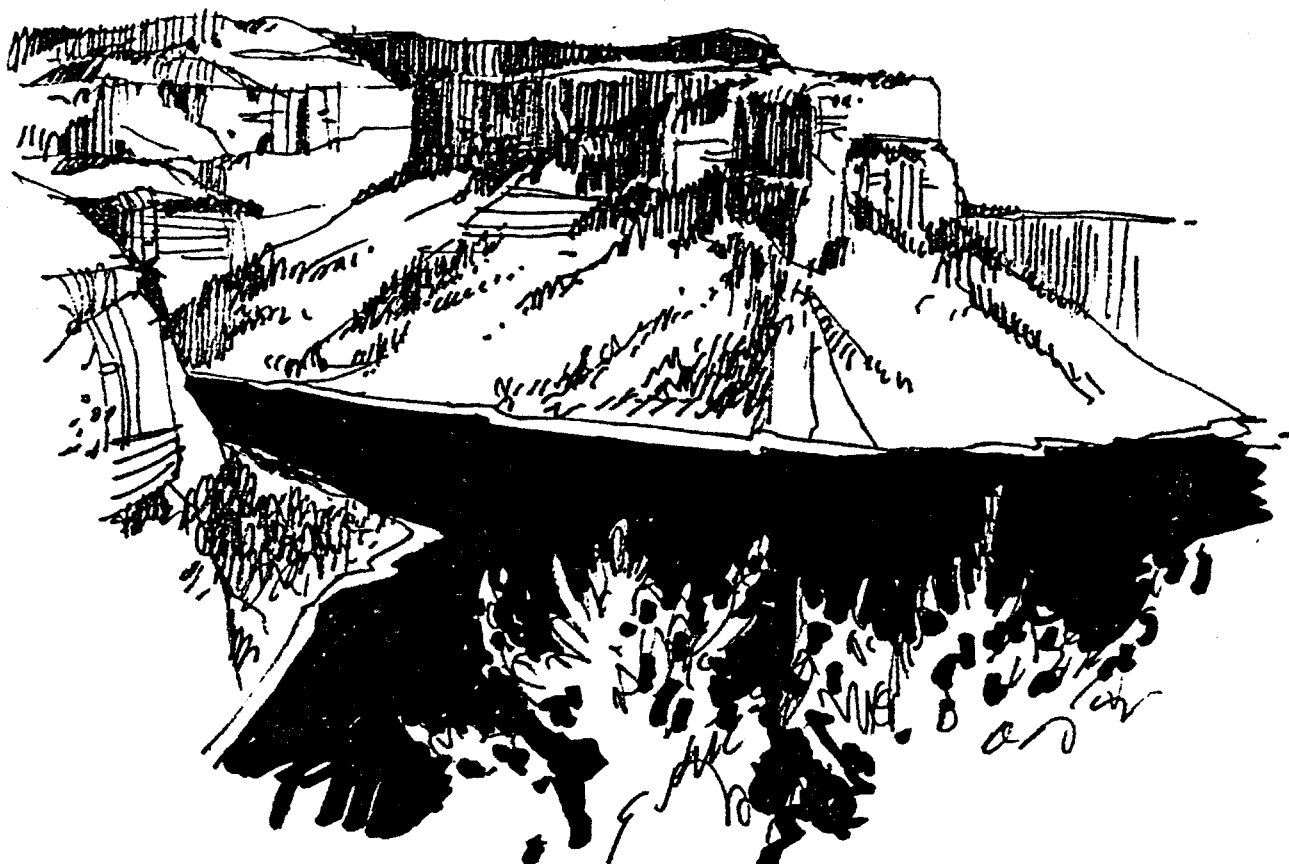
COLLSACABRA

El Cabrerès o Collsacabra forma una petita regió o subcomarca d'uns 150 km² que comprèn els municipis de l'Esquirol o Santa Maria de Corcó (exceptuant-ne el sector de Sescorts), Tavertet, Pruït i Rupit, la parròquia de Falgars (del municipi de Joanetes, de la Garrotxa), el sector del Far (de Susqueda, de la Selva), i insignificants sectors dels municipis de les Planes i de Sant Feliu de Pallerols.

A despit d'ésser format per terres de tres comarques (Osona, Garrotxa i Selva), Collsacabra constitueix una unitat morfològica ben determinada que correspon al nucli principal de la Serralada Transversal Catalana.

Rep els noms de Cabrerès i Collsacabra. El Cabrerès és el nom històric, que designava les terres sotmeses als antics vescomtes de Cabrera. El nom de Collsacabra, relativament modern, és un nom topogràfic que s'emprava per a designar els

territoris situats a llevant del coll Sacabra o collada de Bac i que comprenen el municipi de Pruit i Rupit, Falgars i el sector del Far. En aquest darrer sentit l'emptra Antoni Noguera a Collsacabra (Barcelona 1964), mentre que Fortià Solà, a El Cabrerès (Barcelona 1933), aplica aquest nom a tota la contrada. Modernament hi ha la tendència a denominar tota la regió com a Collsacabra (GEC), però tampoc pot dir-se que la cosa resti del tot fixada.

La delimitació d'aquesta regió és ben definida en els seus costats meridional i oriental per la cinglera que des del lloc de desguàs de la riera de les Gorgues prossegueix per sobre del pantà de Sau, per Tavertet i Sant Joan de Fàbregues, fins a la punta del Far, on gira en direcció nord vers el coll de Malla i el coll de Condreu, on ha perdut tota la seva feresteguesa a l'indret de la Salut. Torna a fer-se aspriva a l'indret del Grau d'Olot i dels espadats de Falgars, que va vorejant fins al santuari de Sant miquel de Castelló. En canvi, el límit ponentí amb la Plana de Vic, és més imprecís i discutible.

Pel que fa a l'aspecte geològic i físic, Collsacabra és un altiplà format per una plataforma estructural, partida al seu centre per la Serra de Cabrera, amb una altitud entre els 900 i els 1300 metres. El massís és format per materials terciaris eocènics sedimentaris, gresos i margues principalment. A la serralada meridional abunden els nummúlits, que en alguns punts formen vertaderes lumaquelles. La configuració tabular proce-

deix d'una sèrie de terrasses sobreposades de roques sedimentàries, amb uns estrats que tenen una línia de separació molt neta i molt marcada, per la diferent coloració dels materials.

Un dels principals corrents fluvials és la riera de les Gorgues, que neix a uns 970 metres d'altitud, al peu dels cingles d'Aiats, i desguassa al Ter a Sant Pere de Casserres, on se li ajunta la riera de Sant Martí i el torrent de les Paganes, considerat com el límit ponentí de la regió.

En aquest mateix sector també hi ha la riera de Balà que desemboca al Ter per una gran fondalada al peu del Puig de la Força. En el sector de Collsacabra pròpiament dit hi trobem la riera de Rupit o de Sallent que s'aboca al precipici per l'extraordinari salt de Sallent, prop de Sant Joan de Fàbregues.

La vegetació natural és constituïda en general per boscs de caràcter submediterrani o medioeuropeu, principalment rouredes amb boix. Als vessants assolellats perifèrics hi ha encara alzinar muntanyec, que alterna amb la roureda. Als punt més elevats alternen fagedes i pastures, amb landes de bruguerola i bosquets de bedoll.

La contrada era travessada antigament per un únic i important camí, el camí ral de Vic a Olot, successor de l'antiga Strata Francisca o camí francès, que entrava a Collsacabra pels ponts de la riera de Sant Martí i pont de les Paganes, prosseguia vers l'Esquirol, on donà lloc a la població actual, travessava la riera de les Gorgues pel notable pont de l'Esquirol i d'allà pujava cap a Cantonigròs i el coll Sacabra, d'on continuava, per sota Aiats, vers el vessant septentrional de la serra de Mateus, prosseguia cap a l'Hostal del Grau i deixava la contrada pel Grau d'Olot.

=====

<u>Horari</u>		<u>Quilòmetres</u>
<u>Parcial</u>	<u>Total</u>	
0.00	0.00	0.000

Comencem l'etapa d'avui situats davant de l'Hostal de La Riba (485 m). Deixant l'edifici a mà dreta hem de continuar per la pista d'accés baixant lleugerament.

Pocs metres més enllà, la pista, que fins ara estava asfaltada es transforma en camí. A la dreta deixem un trencall que puja. Compte : En aquest trencall també veurem les marques del GR; són les que corresponen a la variant que des de l'Hostal de La Riba va directament a Rupit sense passar per Tavertet. Continuem baixant lleugerament.

Després de planejar una mica deixem un camí a la dreta i girem cap a l'esquerra.

0.04 0.04 0.250

Immediatament trobem un altre camí a la dreta que puja just pel costat d'una torre de conducció elèctrica. En aquest punt hem d'abandonar la pista que ens menaria al Club Nautic Vic-Sau, situat al peu del Puig de la Força, i continuar pel tren-call tot pujant.

A la nostra esquerra, a un nivell més baix, podem veure el pantà de Sau i enfront el cingle de Tavertet. La canal que ens permetrà pujar-hi està situada cap a la dreta.

0.02 0.06 0.360

Deixem un trencall a la dreta que planeja i continuem pujant. Comencem a entrar en una zona amb molta vegetació sobre-tot amb pins i alzines.

0.04 0.10 0.630

Deixem un altre trencall a la dreta; nosaltres continuem rectes. El sòl està molt erosionat pels reguerots.

A pocs metres deixem un camí, barrat per una cadena, a l'es-querra.

0.03 0.13 0.800

Passem dos trencalls situats gairebé junts, a mà esquerra. A continuació planegem una mica fins arribar a un camp de conreu.

Voregem el camp deixant-lo a la dreta. Al fons podem veure l'Hostal de La Riba d'on venim i una mica més a prop el Mas Nou.

0.02 0.15 0.910

Quan som a mig camp cal abandonar-lo per a continuar per un corriol que puja vers l'esquerra.

0.02 0.17

Passem a frec d'un gran bloc de pedra. Més enllà el corriol va transformant-se en camí; trobem una filera de pins que el voreja.

Al fons, a la dreta, veiem la masia del Bruguier.

0.04 0.21 1.250

Compte : Hem de deixar el camí que seguim per tal de conti-nuar per un corriol que s'enfila per l'esquerra.

El corriol puja seguint el curs d'un reguerot ple d'arboços.

Diuen que quan n'és el temps es pot fer aquest trajecte sense parar de menjar cireres de pastor agafant-les directament dels arbustos.

0.10 0.31 1.770

Fem cap a un rocallís de gres vermell que ens fa de mirador. Baix, al fons, podem veure la resclosa del pantà de Sau.

El sender continua tot fent un revolt cap a l'esquerra.

0.03 0.34

Desemboquem en un altre rocallís; el sender el travessa eixamplant-se una mica. Una vegada l'hem passat tornem a l'estret corriol. En el sòl trobem restes de l'antic empedrat del camí. (Aquest camí era l'únic practicable per als animals de bast per a pujar la cinglera per aquesta banda).

0.02 0.36

Troben una bifurcació; rebutgem la branca de la dreta, una mica esborrada, i continuem per l'esquerra pujant.

0.02 0.38

Arribem a una nova bifurcació amb una pedra al seu bell mig; tal com havíem fet abans agafarem la branca de l'esquerra.

0.03 0.41 2.110

Just abans de sortir a un nou espai obert deixem un sender que baixa per la dreta i que ens menaria a Can Carrasquet.

Enfront podem veure la paret impressionant del cingle i més enllà, enlairades, algunes edificacions del poble de Tavertet.

El corriol fa un revolt cap a l'esquerra i comença a pujar fent ziga-zagues.

Més endavant passem per un nou mirador que ens ofereix de nou la magnífica panoràmica sobre la Baga de Mas Novell.

0.06 0.47

Arribem al peu d'un penya-segat; l'hem de vorejar anant cap a la dreta.

0.02 0.49

El corriol ens porta a un altre rocallís, aquest amb la superfície graonada. De nou tenim una esplèndida vista a mà dreta.

0.02 0.51 2.430

Arribem al peu del penya-segat conegut com Les Goteres (800 m); seguim endavant ara per espai obert. És interessant d'observar els estrats, ben visibles, d'aquesta paret.

Girem cap a l'esquerra i continuem planejant pel peu del penya-segat: Enfrot veiem un impressionant turó que surt de la cinglera.

0.03 0.54 2.580

El sender comença a enfilar-se amb fort pendent per una canal del cingle. Compte : Cal vigilar les relliscades.

0.08 1.02

Després de la curta però forta pujada arribem al capdamunt de la cinglera; la panoràmica compensa l'esforç realitzat.

Gairebé immediatament hem de deixar un trencall que baixa lleugerament cap a l'esquerra.

0.03 1.05

Arribem a una bifurcació que té una pedra al mig; rebutgem la branca de la dreta que continua vorejant el cingle i seguim per la de l'esquerra que puja per entremig de vegetació.

0.01 1.06 2.930

Desemboquem en una ampla pista enfront de la torre d'un transformador. Si la seguíssim cap a l'esquerra ens portaria al Pla del Castell, situat damunt del cingle de Tavertet amb el Puig de la Força al seu extrem.

En aquest pla s'hi va intentar crear una urbanització. Surtosament el projecte s'ha paralitzat.

Nosaltres seguirem vers la dreta en direcció al nucli de Tavertet.

A mà esquerra deixem un camp de fútbol i poc després trobem una cruïlla de carrers; hem de rebutjar els dos laterals i continuar rectes pel del mig que s'anomena precisament carrer del Mig.

És interessant d'observar els singulars bolets que creixen en el tronc de l'arbre plantat al mig de la finca que tenim a l'esquerra.

Travessem la petita plaça del Bisbe Guillem Tavertet, un personatge prou interessant, on hi ha una font.

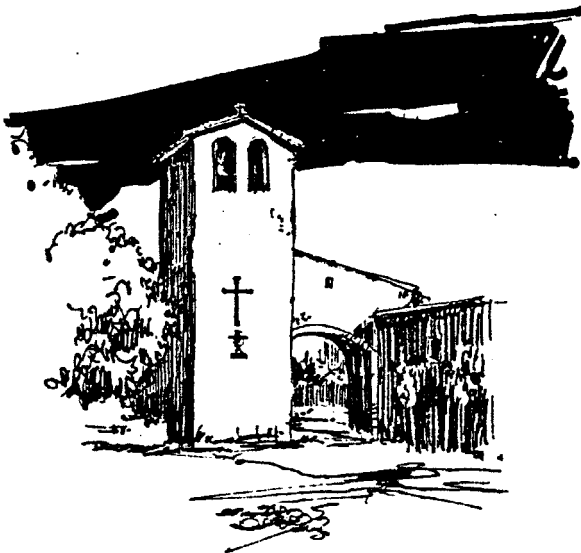
Arribem davant de l'església de Sant Cristófol. A mà dreta tenim el bar Can Baró (870 m).

=====

TAVERTET

El poble de Tavertet (79h agl., 144h dis. el 1970) (870 m) es troba al sud del terme, dalt de la cinglera del seu nom, centrat per la parròquia de Sant Cristòfol. S'havia despoblat molt els darrers anys, però recentment han estat refetes moltes cases per a residència i estiuieg i n'han estat construïdes d'altres.

El lloc consta des de l'any 1070 vinculat al castell de Rupit dels vescomtes d'Osona-Cardona. Abunden després les notícies sobre el terme i els seus senyors immediats, els Tavertet, feudataris dels senyors de Rupit. Emparentats estretament amb els Sau el segle XIII i principi del XIV, es fusionaren amb els Malla a la fi del segle XIV. El 1518 passà, per compra, als barons de Savassaona, baronia a la qual restà unit.

L'església de Sant Cristòfol de Tavertet, inicialment composta per una sola nau romànica, amb dos arcs torals de reforçament i un absis decorat amb arcuacions cegues i lesenes, és esmentada ja el 1070. A la fi del segle XII o principis del XIII hom li afegí a l'extrem de ponent una torre-campanar amb caire de fortalesa, que s'uneix per un pont a la rectoria, i al principi del XVII una segona nau a la banda de tramuntana, unida a la primitiva per grans arcs de comunicació i coberta amb voltes d'ogiva.

Un segle més tard fou feta la sagristia i un altar o capella a migdia. Els darrers anys s'ha posat al descobert l'aparell romànic i s'ha restaurat l'absis que havia estat sobrepujat. Conserva una antiga i valuosa imatge gòtica d'alabastre de Santa Maria, dita antigament la Verge del Cor, del principi del segle XV.

Dins del terme també trobem les esglésies de Sant Miquel de Sorerols, de Sant Bartomeu Sesgorgues, Santa Cília i el Santuari de Sant Corneli. Prop d'aquest santuari hi ha les restes d'un poblat ibèric.

Seguint endavant pel mateix carrer del Mig arribem a la cruïlla amb la pista d'accés al poble. Continuem pel carrer del Bisbe Galceran Sacosta.

Una mica més enllà deixem un camí particular a mà dreta que baixa. Des d'ací podem admirar l'absis de Sant Cristòfol.

El carrer ens porta cap a la sortida del poble. Deixem la caseta d'un transformador a l'esquerra.

0.03 1.15 3.550

Passem pel costat d'un gran dipòsit en construcció situat al peu d'unes curioses formacions del terreny. A l'altra banda del camí hi ha Can Feló, última casa del poble.

Immediatament el camí fa un revolt cap a la dreta i bifurca. La branca de l'esquerra va a Moteis i la Font del Saule; nosaltres seguirem per la dreta, vorejant la casa, en direcció a l'Avenc i Rupit. Baix, a la dreta, podem veure el pantà de Sau.

El camí va pujant; si és temps de pluja tingueu compte amb el fang.

0.05 1.20 3.770

Passem per entremig d'uns camps; un cop a l'altre banda trobem una cruïlla, hem de continuar per la branca del centre pedregosa i que més aviat sembla el llit d'un torrent.

Ens separem del llit del torrent que queda a la nostra esquerra i travessem un planell pedregós. Continuem pujant.

Més endavant, una vegada hem passat a l'altra banda del torrent, trobem restes de l'antic empedrat del camí.

Ara transitem per una zona de margues amb les seves típiques formacions.

0.08 1.28 4.250

Anem a desembocar en un camí transversal; el seguim vers l'esquerra.

Poc després trobem un pas amb el sòl enreixat per tal d'evitar que passi el bestiar. A mà dreta tenim l'esplèndida panoràmica que ens ofereix el fet d'anar per damunt de les cingleres de Collsavenc.

0.11 1.39

Deixem un trencall, barrat amb una cadena, que baixa per la dreta.

0.02 1.41

Travessem un camp on hi ha uns magnífics exemplars de roures. El camí passa pel costat d'un d'ells.

0.04 1.45 5.350

El camí fa un revolt cap a la dreta per situar-se a l'altra vessant d'un petit sot. En aquest punt deixem un camí a l'esquerra que puja pel sot.

0.11 1.56

Travessem un nou sot i arribem a una tanca per al bestiar. Una vegada traspassada cal tancar-la (Així ens ho demanen).

0.06 2.02 6.560

Arribem davant de la masia de l'Avenc (1040 m).

=====

L'AVENC

El casal de l'Avenc, prop de la cinglera, origen d'una família de propietaris ennoblits, pertanyia al principi del segle XIV als cavallers Sacosta (en procedia el bisbe de Vic Galceran Sacosta), succeïts pels Avenc, que al principi del segle XVI afegiren a l'antic mas un gran casal gòtico-renaixentista, un dels exemplars, en el seu estil, més notable de la comarca.

Es de pedra i de grans dimensions, amb portes dovellades, finestres gòtiques amb llindes cisellades i ornades d'arquets i motllures; l'interior té també interès arquitectònic. Tot i l'abandonament dels darrers anys es manté ferm i vistós.

=====

Per tal de continuar cal vorejar la casa; a la dreta deixem un camí herbós que baixa.

Un cop passades les edificacions annexes a la casa se'ns

ajunta un camí per l'esquerra.

Passem per la vora de la cinglera. Es de suposar que en un dia sense boira la vista serà magnífica.

Una mica més endavant trobem, a l'esquerra del camí, una roca que té escrita la llegenda : "Aquí, pots escoltar el silenci", i uns metres més endavant, al mateix costat, la paraula "PAU" escrita amb pedres.

Deixem un camí, una mica desfigurat, que puja vers l'esquerra.

0.09 2.11

Se'ns ajunta un camí per la dreta.

Més endavant, després de passar la capçalera d'una canal del cingle, ens trobem amb una nova tanca per al bestiar, aquesta d'un model més modern.

Passada la tanca deixem un camí a l'esquerra també una mica desfigurat.

Anem vorejant una estona el cim del cingle i després ens n'allunyem anant cap a l'esquerra.

Estem travessant el Pla Boixer. A mà esquerra tenim la Rocallarga (1085 m)

Més endavant, per la dreta, se'ns ajunta un camí obert recentement per entre els matolls del pla.

0.10 2.21 7.600

Se'ns ajunta un camí per l'esquerra; està barrat per una filera de pedres.

Ens acostem de nou a la vora del cingle. Convé deixar un moment el camí per anar cap a la raconada de la dreta i admirar la gran panoràmica que se'ns ofereix. Allí tornem a trobar la llegenda d'abans : "Ací.....". És curiós d'observar les moltes "llanties" fòssils incrustades a les roques d'aquesta raconada.

Seguint el camí arribem a una nova tanca. Just abans de traspasar-la se'ns ajunta una pista molt enfangada, en temps de pluja, per l'esquerra.

Seguim vorejant el cingle.

0.08 2.29

Deixem un camí a l'esquerra que puja; està barrat amb una cadena.

Poc després passem per entremig de prats tancats per una

filferrada. Enfront tenim l'agrupament d'edificacions de Can Rajols.

0.06 2.35

Travessem la capçalera d'un sot i ens trobem amb una nova tanca par al bestiar que també hem de traspasar. Ara tenim Can Rajols, a tocar, a mà dreta.

0.01 2.36 8.580

Arribem al collet de Can Rajols (1100 m) on hi ha una cruïlla de camins al costat d'un bonic freixe. Nosaltres hem de continuar pel segon camí comptant per la dreta (el primer es dirigeix directament cap a la masia), que puja lleugerament passant per entremig de dos pals que permeten barrar el pas amb una cadena. Al costat del camí hi ha la caseta d'un gos.

El primer camí que hem rebutjat a l'esquerra ens portaria al Pedró, la Rocallarga i Sant Corneli. Seguint el segon, que baixa, arribarem en uns dos-cents metres a la Font de Can Rajols.

El GR continua tot girant cap a la dreta i passa per sota d'una línia de conducció elèctrica. Segueix per entremig de la casa, que queda a la nostra dreta, i les dependències annexes.

Després de vorejar una moderna sitja la pista fa un revolt cap a l'esquerra i comença a baixar. Compte : A la sortida del revolt hem de deixar la pista per agafar un senderol que baixa vers la dreta per anar a passar per sota de les dependències de la granja.

0.03 2.39 8.710

Troben un nou pas amb el sòl enreixat; una vegada traspasat, el camí entra en un bonic bosquet de faigs. Les fulles caigudes formen una veritable catifa.

Quan el passadís dels faigs s'acaba comencem a trobar alzines.

0.07 2.46

Arribem a una bifurcació, agafem la branca de la dreta. Poc després se'ns ajunta un sender per l'esquerra. Tornem a trobar faigs.

0.06 2.52

Troben una tanca d'artesanía gairebé prehistòrica; després de superar-la passem algun tram de clariana amb el sòl força herbós. A l'esquerra veiem cases disperses : El Perer, La Fàbrega, Can Felips...

0.05 2.57 9.840

Travessem una pista, plena d'arbres tallats. Davant, al fons, ja veiem el poble de Rupit.

Passem una nova tanca artesanal i continuem pel costat de la filferrada que tenim a mà esquerra.

0.04 3.01 9.990

Travessem un camí que va per uns prats i seguim rectes paral·lels a la filferrada.

0.01 3.02 10.060

Desemboquem en un camí; el seguim vers l'esquerra baixant.

0.03 3.05 10.300

Passat un rocallís trobem una bifurcació; rebutgem la branca de l'esquerra que va a Can Felips, una de les masies que veiem abans, i continuem cap a la dreta.

0.02 3.07 10.400

Compte : Abans d'iniciar un revolt cap a l'esquerra cal deixar el camí per agafar un senderol que baixa fort per l'esquerra per entremig del bosc.

0.03 3.10 10.520

Sortim en un sender transversal; el seguim vers l'esquerra baixant.

0.03 3.13 10.660

Desemboquem en una pista, en mig del revolt que fa per tal de superar el sot per on baixavem; la seguim per l'esquerra.

Comencem a trobar les primeres edificacions del poble de Rupit. El nucli antic el tenim a la dreta, a l'altra banda de la riera.

0.05 3.18 11.000

Després de passar pel costat del Bar Albert, enfront del qual hi ha el carreró que porta fins el pont penjant que travessa la riera, deixem les piscines municipals a la dreta i arribem a una cruïlla on hi ha un pal indicador del GR-2 i la seva variant.

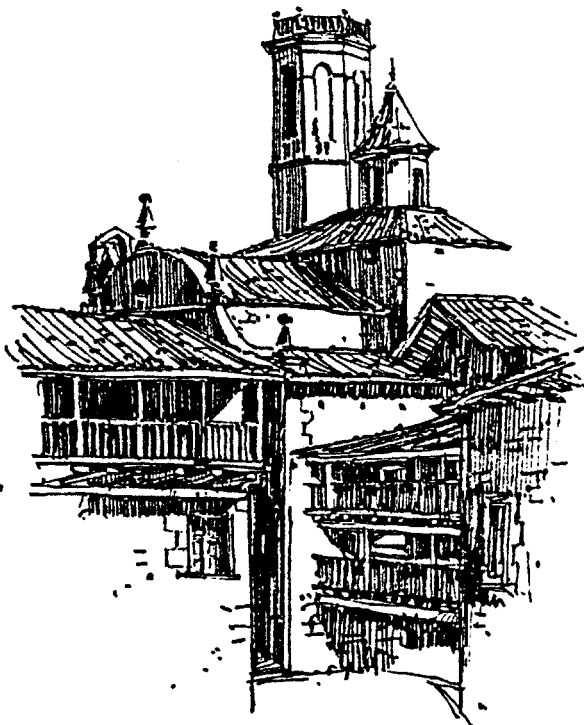
En aquest punt finalitzem l'etapa (845 m).

=====

RUPIT

El municipi actual de Pruït i Rupit, que constitueix el centre del Collsacabra estricte, a llevant de la serra de Cabrera, és el resultat de la fusió, feta el darrer dia del 1978, dels antics termes de Rupit i Pruït. De fet, en els seus orígens, ja pertangueren a un mateix terme jurisdiccional, fins que en la divisió del marquesat de Rupit, a la fi del segle XVIII, formaren dues batllies delimitades molt arbitràriament (el carrer de la Pedrera de Rupit formava part del terme de Pruït).

La vila de Rupit (186h agl., 57h disp. el 1970) (845 m) es troba sobre un roquissar i envoltada per la riera, on miren els darreres de les cases i horts, alguns bastits sobre grans arcades artificials de pedra. Al nucli antic hi ha vells casals de pedra dels segles XVI al XVIII, molts dels quals amb dates i noms del fundadors, amb bonics portals i entrades, finestres treballades, balconades de fusta i escuts; alguns han estat reproduïts al Poble Espanyol de Montjuïc (Barcelona). Se'n destaca el pintoresc carrer del Fossar, acabat per la petita plaça de Cavallers, amb notables casals adosats al penyal del castell.

El lloc pertanyia des de la conquesta als vescomtes d'Osona després dits de Cardona. Amb Pruït depengué inicialment del castell de Fàbregues (968), dividit després (1040) entre el de Rupit i el de Fornils. Fou centre de la baronia de Rupit i després del marquesat de Rupit (Títol senyorial concedit el 1681 a Francesc Antoni de Bournonville i de Perapertusa, vescomte de Jóc i senyor de les baronies de Rupit i de Fornils !!).

La vila s'originà el segle XII o principi del XIII, i s'hi establiren famílies de cavallers (vers el 1286 hi habitaven Bernat de Roca-salva, castlà del castell, Berenguer de Santvicenç, Anglès de Rupit, els Puig, els Bassil) que donaren un cert caire aristocràtic a la població.

El segle XIV davallà demogràficament de 20 o 30 famílies a menys de 12; el 1514 en tenia 15 i el 1553 havia pujat a 49, en part per immigració francesa, que aportà gent d'ofici o menestrals (el mateix 1553 hi havia 12 paraires, 4 teixidors, 3 sastres, 3 sabaters, 2 fusters i 1 ferrer).

Foren el castell i l'òptima situació defensiva que determinaren la creació de la vila, lluny de l'antiga parròquia de Sant Joan de Fàbregues, que restà solitària a una hora de camí. Així hagué d'ésser erigida una filial a la població, dedicada a Sant Miquel, a la fi del segle XIII o principi del XIV. L'edifici actual és barroc amb elements neoclàssics, coronat amb un arc de mig punt, de pedra, amb cinc columnetes còniques amb boles terminals de pedra; té una nau amb capelles laterals i un creuer acabat en cimbori. Des del cloquer, alt i esvelt, fet en 1786-1869, es gaudeix d'una magnífica visió de la població i els seus voltants. El retaule major barroc que presideix l'església, obra del 1633, fou venerat a Olot fins el 1832, i per això és dedicat a Sant Esteve, patró d'aquesta ciutat. Fou filial de la parròquia de Sant Joan de Fàbregues fins el 1878, any en què s'invertiren els termes.

L'antiga parròquia de Sant Joan de Fàbregues, documentada des del 968, és al migdia del terme, arran de la cinglera (830 m), i ha estat restaurada recentment. És un dels millors edificis romànics de la regió; té una nau amb tres absis de disposició trevolada i un cimbori amb llanternó modern. Dos arcs torals restaurats responen segurament a un reforçament, a causa dels terratrèmols del segle XV. L'antiga rectoria, renovada, ara és hostal.

Entre les nombroses i notables masies del terme és remarcable el Bac de Collsacabra, prop del coll del Bac a peu de carretera; impressionant edifici del segle XVIII, d'estructura semblant al Palau Episcopal de Vic. Esmentada ja en el segle XII, arribà a tenir cinc masoveries. Al sector de Rupit destaca La Sala, antic gran casal senyorial, amb galeries i porxada a la façana amb bonics arcs de pedra.

=====

BIBLIOGRAFIA

- ** Gran Geografia Comarcal de Catalunya.
Volum 1. Osona i Ripollès.
Fundació Enciclopèdia Catalana.
- ** Gran Enciclopèdia Catalana.
- ** El Collsacabra.
Ramon Vinyeta. Jordi Sanglas.
Editorial Celblau. Torelló.
- ** Descripció del GR-2.
Comitè Català de Senders de Gran Recorregut.
- ** Guïlleries. Guia Cartogràfica.
Editorial Alpina.
- ** Mapa Topogràfic de l'IGN. Escala 1:25000
332-II Sant Julià de Vilatorça
- ** Dibuixos d'En Bernat Salvador.

Agustí Poch, novembre 1988

PERFIL APROXIMAT DE L'ETAPA

